

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและหัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 15 คน เพื่อทดสอบความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเพื่อให้ตรงตามกรอบที่ต้องการศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัย และเพื่อเกิดความสะดวกต่อการศึกษาวิจัย โดยสรุปผลการวิจัยเป็นกลุ่มบุคคลตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 3 คน โดยการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ประเด็นที่ 1 คือ ด้านสังคมและจิตใจ

ประเด็นที่ 2 คือ ด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นที่ 3 คือ ด้านการเรียนรู้

ประเด็นที่ 4 คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นที่ 1 ด้านสังคมและจิตใจ

1. บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการสร้างสามัคคีในชุมชนและการยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย

1.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนในโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน ซึ่งขอสรุปประเด็นคำถามออกมาได้ดังนี้

1.1.1 การสร้างสามัคคีในชุมชน ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน ในประเด็นการสร้างสามัคคีในชุมชนของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ รองประธานกรรมการหมู่บ้าน ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถ ทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชน ที่สำคัญต้องเสียสละทั้งด้านเวลาและเรื่องส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จนได้รับความไว้วางใจและการยอมรับจากชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเกิด

ความกระตือรือร้นอยากมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนตนเอง” ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน ซึ่งผู้นำชุมชนได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี การทำหน้าที่ของผู้นำชุมชนดังกล่าว ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านประสบผลสำเร็จ

1.1.2 การยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน ในประเด็นการยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดงได้นำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหารจัดการหมู่บ้านและการขับเคลื่อนการดำเนิน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง ให้ความคิดเห็นว่า “ชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน มีการแบ่งพื้นที่การปกครองในหมู่บ้านออกเป็น 9 กลุ่ม ตามพื้นที่ตั้งของครัวเรือนกลุ่มละประมาณ 15 – 20 ครัวเรือน แต่ละกลุ่มใช้วิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มเพื่อเป็นผู้แทนกลุ่มแล้วเข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านเพื่อร่วมคิดร่วมตัดสินใจแทนสมาชิกกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมของหมู่บ้าน” ซึ่งผลการดำเนินงานในรูปแบบดังกล่าว ทำให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จชาวบ้านในชุมชนรู้สึกมีส่วนร่วม ทุกคนมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ชาวบ้านให้การยอมรับและให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี

1.2 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการ ให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนิน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 3 คน ซึ่งขอสรุปประเด็นคำถามออกมาได้ดังนี้

1.2.1 การสร้างความสามัคคีในชุมชน ผลการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการ ในประเด็นการสร้างความสามัคคีพบว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดงทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการทุกคนมีลักษณะเด่นในการเป็นผู้นำของชุมชน ผู้นำชุมชนมีความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้เกิดทีมในการทำงาน พัฒนาการอำเภอวังน้อย ให้ความเห็นเห็นว่า “ผู้นำชุมชนทุกคนมีความตั้งใจและร่วมกันทำประโยชน์เพื่อหมู่บ้านร่วมกัน คำนึงถึงความเป็นอยู่ของชาวบ้านอยากให้ชาวบ้านทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีเห็นได้จากความร่วมมือของผู้นำชุมชนกับส่วนราชการ โดยเฉพาะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังน้อย เพราะผู้นำชุมชนถือเป็นกลไกหลักในการดำเนินตามนโยบายจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย และกรมการพัฒนาชุมชน

โดยเฉพาะนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เมื่ออำเภอได้รับนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่ ทางอำเภอก็จะแจ้งข้าราชการ ขอสั่งการดังกล่าวให้กับผู้นำชุมชน เพื่อเป็นแนวทางนำไปปฏิบัติในหมู่บ้าน เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ดำเนินโครงการโดยยึดหลักตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นพลังสำคัญในการต่อสู้แก้ไขปัญหาความยากจนและขับเคลื่อนฐานรากโดยการเพิ่มศักยภาพในการหารายได้ ลดรายจ่าย สร้างโอกาสในอาชีพอย่างยั่งยืนให้แก่ประชาชน สร้างโอกาสให้หมู่บ้านและชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชนด้วยตนเองและพัฒนาโครงการที่ก่อให้เกิดรายได้อย่างยั่งยืน พัฒนาลิขสิทธิ์ของหมู่บ้านและชุมชนเพื่อการเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรของรัฐ ท้องถิ่นและจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ” ซึ่งในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นกระบวนการคิดโดยให้ชาวบ้านวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน แล้วให้ชาวบ้านเสนอโครงการด้วยการประชาคมเพื่อให้ได้โครงการที่เป็นปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติ รัฐบาลก็จะจัดสรรงบประมาณให้ทุกหมู่บ้านดำเนินการ ผู้นำชุมชนมีหน้าที่สำคัญในการนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไปดำเนินการ กำกับ ดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและให้เกิดผลกับหมู่บ้านอย่างสูงสุด

1.2.2 การยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย ผลการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการในประเด็นการยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดง ได้นำหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหารจัดการหมู่บ้านและการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ประมงอำเภอวังน้อย ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง เป็นแบบอย่างของผู้นำชุมชนในฐานะผู้นำประสาน โดยให้เหตุผลถึงคุณสมบัติและลักษณะพิเศษของผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง คือ เป็นผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ มีอ่อนโยนและอบอุ่น มีจิตใจดี มีความจริงใจ มีน้ำใจ พร้อมทั้งจะเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของคนส่วนรวม ที่สำคัญสามารถจูงใจชาวบ้านให้ความร่วมมือทำงานเพื่อชุมชนและเป็นที่รักใคร่ของชาวบ้านทุกเพศทุกวัย โดยใช้หลักการประชาธิปไตยคือให้ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหมู่บ้านและร่วมขับเคลื่อนการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อีกทั้งยังเป็น ผู้ที่มีศักยภาพในการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ โดยเป็นตัวกลางในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องการเข้ามาทำกิจกรรมในชุมชน ทำให้ส่วนราชการและชุมชนมีความใกล้ชิดกัน ไม่มีช่องว่างระหว่างส่วนราชการกับชุมชน”

2. ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการสร้างควมสามัคคีในชุมชนและการยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย

3. ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสามารถสรุปประเด็น คำถามออกมาได้ดังนี้

3.1 การสร้างควมสามัคคีในชุมชน ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นปัญหาและอุปสรรค สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา ให้ความเห็นว่า “ในการดำเนินโครงการดังกล่าว ชาวบ้านในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ทราบถึงความสำคัญของโครงการ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เป็นผลให้ชุมชนขาดความรักความสามัคคี ผู้นำชุมชนต้องสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชนให้เกิดขึ้นและผู้นำชุมชนต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการสร้างควมสามัคคีในชุมชน”

3.2 การยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นปัญหาและอุปสรรค เลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้านบ้านลำแดง ให้ความเห็นว่า “ในการดำเนินโครงการดังกล่าว ชาวบ้านในชุมชนยังไม่เข้าใจหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง บางส่วนไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้นำชุมชนจึงต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยยอมรับฟังเสียงส่วนใหญ่ของชาวบ้านในชุมชน เมื่อใดที่ผู้นำเกิดความขัดแย้งในแนวความคิดจะต้องรีบดำเนินการไกล่เกลี่ยหรือหาทางยุติข้อขัดแย้ง โดยการใช้หลักการทางประชาธิปไตยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทันที เพื่อสร้างควมเชื่อมั่นให้กับชาวบ้านในชุมชนโดยเร็ว เนื่องจากความเป็นสังคมชนบทและเป็นสังคมเครือญาติ มิฉะนั้นจะส่งผลต่อการดำเนินโครงการทันที ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านในชุมชนขาดควมเชื่อมั่น”

ประเด็นที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ

1. บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการสร้างรายได้และลดรายจ่าย และการสนับสนุนการออมทรัพย์

1.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนในโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา

อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน ซึ่งขอสรุปประเด็นคำถามออกมาได้ดังนี้

1.1.1 การสร้างรายได้และลดรายจ่าย ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นการสร้างรายได้และลดรายจ่าย ของผู้นำชุมชนในการดำเนิน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ พบว่า การเสริมสร้างให้ชาวบ้านได้มีการสร้างรายได้และลดรายจ่าย ส่งผลกับชุมชน คือเมื่อผู้นำชุมชนสามารถที่จะสร้างงาน สร้างรายได้ให้คนในชุมชนมีงานทำ มีเงิน ก็จะส่งผลต่อให้คนมีเวลา พร้อมจะเสียสละทั้งด้านเวลาและเรื่องส่วนตัว เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ทำให้ชาวบ้านเกิดความกระตือรือร้นอยากมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนตนเอง ผู้นำชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน ซึ่งผู้นำชุมชนได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการอบรมให้ความรู้และสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เป็นทั้งแหล่งความรู้ และแหล่งเรียนรู้ในการนำไปปฏิบัติจริงเมื่อผู้นำชุมชนบ้านลำแดงได้เรียนรู้แล้วนำกลับไปปฏิบัติ และประสบผลสำเร็จแล้ว คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านลำแดง ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้นำชุมชนจะทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ความสำเร็จให้กับชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงกบ ไข่ ปลา และเพาะเห็ด รวมทั้งการจัดตั้งและพัฒนาส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ จำนวน 15 กลุ่ม เช่น กลุ่มจักสานกระเป๋ากจากเส้นพลาสติก กลุ่มทำน้ำส้มควันไม้ กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มเพาะเห็ด และกลุ่มแปรรูปอาหาร ฯลฯ เพื่อให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักคือการทำนา” นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังกระตุ้นให้มีการผลิตในชุมชนเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนอีกด้วย เช่น การปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง การทำน้ำยาอเนกประสงค์ต่างๆ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม ฯลฯ ไว้ใช้เอง นอกจากนั้นแล้ว การทำหน้าที่ของผู้นำชุมชนดังกล่าว ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านประสบผลสำเร็จ

1.1.2 การสนับสนุนการออมทรัพย์ ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นการสนับสนุนการออมทรัพย์ พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดงได้นำความรู้ในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อมาขับเคลื่อนกิจกรรมเรื่องการออม ประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯ ให้ความคิดเห็นว่า “คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ฯ ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีการบริหารจัดการกลุ่มโดยชาวบ้านในชุมชนเอง โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังน้อยในการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนแล้วเผยแพร่สู่ชาวบ้าน จนสามารถจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้จำนวน 1 กลุ่ม มีการ

ระดมหุ้นจากสมาชิกในชุมชนทุกเพศทุกวัย บริหารจัดการกลุ่มโดยสมาชิกในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถและได้รับการสนับสนุนความรู้จากหน่วยงานราชการเป็นอย่างดี”

2. ผลการสัมฤทธิ์ กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการ ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 3 คน ซึ่งขอสรุปประเด็น คำถามออกมาได้ดังนี้

2.1 การสร้างรายได้และลดรายจ่าย ผลการสัมฤทธิ์ หัวหน้าส่วนราชการ ให้ความเห็นว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดงมีคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่โดดเด่นกว่าหมู่บ้านอื่นและให้ความร่วมมือสูงกับส่วนราชการ โดยเฉพาะการดำเนินโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หันตะเภา ให้ความคิดเห็นว่าเป็น “ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมและกระตุ้นให้ชุมชนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ที่สำคัญผู้นำชุมชนทุกคนได้น้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเอง ทำให้ชาวบ้านได้เห็นเป็นแบบอย่าง เริ่มตั้งแต่การสร้างรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยมีการคัดเลือกผู้นำจำนวน 30 ครัวเรือน เพื่อเป็นครัวเรือนนำร่องที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากการเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย ซึ่งครัวเรือนนำร่องได้ดำเนินการในรูปแบบต่างๆ ที่มีความหลากหลาย เช่น การประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยการเลี้ยงปลาบ่อดิน การเพาะเห็ด การทำแหนมเห็ด การตัดเย็บกระเป๋า การจักสานกระเป๋าจากเส้นพลาสติก ฯลฯ ทำให้เกิดเป็นกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านที่มีความหลากหลาย ทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชน นอกจากนี้ในด้านการลดรายจ่าย ครัวเรือนนำร่องยังมีการผลิตในครัวเรือนเพื่อลดต้นทุนต่างๆ เช่น ภาชนะดินเผา ทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้ในการเกษตรแทนการใช้ปุ๋ยเคมี การทำสารกำจัดศัตรูพืชจากธรรมชาติ ภาชนะดินเผา ครัวเรือนที่ค้าขายอาหารก็มีการปลูกผักใช้ในการประกอบอาหารเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและลดต้นทุน ซึ่งทำให้ครอบครัวและชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้” ในการดำเนินโครงการฯ ส่วนราชการมีหน้าที่เพียงให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ทางวิชาการ และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนมุ่งพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและมีความสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งมีเสถียรภาพ โดยการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนพออยู่ พอกิน และมี ศีรีสุข ตามศักยภาพของชุมชน โดยใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

2.2 การสนับสนุนการออมทรัพย์ ผลการสัมภาษณ์ หัวหน้าส่วนราชการ ในประเด็น การสนับสนุนการออมทรัพย์ พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดง ได้นำหลักการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาใช้ในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันแก้ไขปัญหาขาดแคลนเงินทุน และปัจจัยต่างๆที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพด้วยตนเอง พัฒนาการอำเภอวังน้อย ให้ความคิดเห็นว่า “การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์นั้น ผู้นำชุมชนต้องฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักประหยัดอดออม เก็บสะสมเงินทุนที่เหลือจากการใช้จ่ายมาฝากไว้กับกลุ่มเป็นประจำและสม่ำเสมอเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและหลักคุณธรรมของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาฯ ดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในทั่วทุกภาคของประเทศ” กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคน ให้มีคุณภาพและมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือตนเอง และร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเองได้ด้วยตนเอง โดยวัตถุประสงค์ของการออมทรัพย์ก็เพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคคลคือสมาชิกและครอบครัวของสมาชิก ให้สามารถสร้างครอบครัวที่มั่นคงอันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมในภาพรวมที่เข้มแข็งและยั่งยืน ดังนั้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงเป็นการ “รวมคน” หมายถึง รวมคนที่มีความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายเดียวกัน สวมครีใจที่จะร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหา ไม่ใช่เป็นคนที่เข้ามาโดยหวังผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งนั่นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการ “พัฒนาคน” โดยแท้ และเมื่อมีการฝึกกำลังกันแล้ว จะเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคคลทำให้เกิดกลุ่มที่มีลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน กล่าวคือ ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกมีรายได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น นี่คือการ “ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

3. ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำชุมชนต่อการดำเนิน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการสร้างรายได้และลดรายจ่าย และการสนับสนุนการออมทรัพย์

3.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งขอสรุปประเด็น คำถามออกมาได้ดังนี้

3.1.1 การสร้างรายได้และลดรายจ่าย ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นปัญหาและอุปสรรค พบว่าในการดำเนินโครงการดังกล่าวชาวบ้านในชุมชนจะให้ความสำคัญกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้นำชุมชนเป็นอย่างมาก ผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง ให้ความสำคัญเห็น

ว่า “ผู้นำต้องมีจิตใจที่มีความหนักแน่น ยึดมั่นตามวิถีของแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อต่อสู้เอาชนะกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าในเรื่องกระแสบริโภคนิยม การให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ ผู้นำชุมชนต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชาวบ้านในชุมชนเพื่อสร้างความเชื่อถือ เชื่อมั่นให้กับคนในชุมชน”

3.1.2 การสนับสนุนการออมทรัพย์ ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นปัญหาและอุปสรรค พบว่าในการดำเนินโครงการดังกล่าว คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการออมทรัพย์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯ ให้ความคิดเห็นว่า “เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ต่างๆ ที่เข้ามา ชาวบ้านในชุมชนที่อยู่อย่างพอเพียงรับเอาวัฒนธรรมจากชาติตะวันตกเข้ามาเกิดการใช้สินค้าอุปโภค บริโภคที่มีราคาแพง อีกทั้งค่าครองชีพก็สูงขึ้นแต่ราคาสินค้าเกษตรกลับลดลง ทำให้ชาวบ้านไม่มีเงินเหลือเพียงพอสำหรับการออม”

ประเด็นที่ 3 ด้านการเรียนรู้

1. บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการพึ่งตนเองของชาวบ้านในชุมชน และการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนในโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน ซึ่งขอสรุปประเด็นคำถามออกมาได้ดังนี้

1.1.1 การพึ่งตนเองของชาวบ้านในชุมชน ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นการพึ่งตนเองของชาวบ้านในชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนส่งเสริมให้คนในชุมชนเรียนรู้ และรู้จักการพึ่งตนเอง ที่ทำให้เห็นปัญหาอันแท้จริงของตนเอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดงให้ความคิดเห็นว่า “ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้ชาวบ้านจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่ทำให้ทราบสาเหตุของความจนที่มาของความเป็นหนี้สิน ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่าจะหมดหนี้ได้ต้องลดการพึ่งพาภายนอก หันมาดูแลอะไรที่ตนเองจะพึ่งพาตนเองได้ รู้จักการวางแผนอาชีพของตนเองและครอบครัว เริ่มวางแผนปลูกผักเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เรียนรู้การจัดการที่ดินให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้ชาวบ้านคิดเอง ปฏิบัติเอง พัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเอง” ปัญหาการเป็นหนี้ที่เคยมีมา ยาวนาน การเรียนรู้ดังกล่าวทำให้ชาวบ้านปลดหนี้ได้ในเวลาไม่นาน โดยผู้นำจะต้องสร้างวิถีคิด วิถีปฏิบัติการพึ่งพาตนเอง คือต้องทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อเรื่องการพึ่งพาตนเอง มีจิตใจที่มุ่งมั่นที่จะ

พึ่งพาตนเองของชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีในการสร้างสรรค์ให้ตนเองและชุมชนโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การจัดสรรใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำมาจัดการใช้อย่างฉลาด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีหมุนเวียนตลอดชีวิตทุกรุ่นทุกสมัยอย่างยั่งยืน ใช้อย่างรู้จริง เห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มุ่งที่จะมีการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ที่มีความสมดุล ยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

1.1.2 การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดง ได้มีการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งช่วยสะท้อนชีวิตและความเป็นมาของชุมชนอันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น ผู้อาวุโสในท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นว่า “ชุมชนมีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนของหมู่บ้าน การฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังจะสูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม การพัฒนาริเริ่มสร้างสรรค์ แล้วมีการถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่และสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจตระหนักในคุณค่าคุณประโยชน์โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น การทำขนมไทยโบราณ การทอผ้าไหม เป็นต้น”

1.2 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการ ให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 3 คน ซึ่งขอสรุปประเด็น คำถามออกมาได้ดังนี้

1.2.1 การพึ่งพาตนเองของชาวบ้านในชุมชน ผลการสัมภาษณ์ หัวหน้าส่วนราชการ ให้ความเห็นว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดงมีคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่โดดเด่นกว่าหมู่บ้านอื่นและให้ความร่วมมือสูงกับส่วนราชการ โดยเฉพาะการดำเนินโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมและกระตุ้นให้ชุมชนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญผู้นำชุมชนทุกคนได้น้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเอง ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้คิดเองปฏิบัติเอง พัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเอง โดยผู้นำชุมชนได้มีการปลูกฝัง วิถีคิด วิถีปฏิบัติการพึ่งพาตนเอง คือต้องทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อเรื่องการพึ่งพาตนเอง มีจิตใจที่มุ่งมั่นที่จะพึ่งพาตนเองของชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีในการสร้างสรรค์ให้ตนเองและชุมชนโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ประมงอำเภอลำทะเมนชัย ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้ใหญ่การบ้านบ้านลำแดงมีการปลูกผักสวนครัว เพาะเห็ด เลี้ยงปลา ไว้กินเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชาวบ้านในชุมชน อีกทั้งยังจัดสรรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยนำมาจัดการใช้อย่างฉลาด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีหมุนเวียนตลอดชีวิตทุกรุ่นทุกสมัยอย่างยั่งยืน ใช้อย่างจริงจัง เห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม”

1.2.2 การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการสัมภาษณ์ หัวหน้าส่วนราชการ ในประเด็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านลำแดง ได้เล็งเห็นความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นมรดกที่บรรพบุรุษในอดีตได้สั่งสม สร้างสรรค์ สืบทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเรื่องราวอันทรงคุณค่ามากมายเหล่านี้ส่งผลให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และร่วมแรงร่วมใจสืบสานต่อกันมาและต่อไปในอนาคต ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และมีความสำคัญยิ่ง พัฒนาการอำเภอวังน้อย ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้นำชุมชนต้องจัดเวทีประชาคม เพื่อค้นหาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในหมู่บ้าน มาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บไว้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลความรู้ ภูมิปัญญาต่างๆ ในชุมชน ให้คนรุ่นหลังได้มีการเรียนรู้ และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้”

2. ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการพึ่งตนเองของชาวบ้านในชุมชน และการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบล หันตะเกา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งขอสรุปประเด็น คำถามออกมาได้ดังนี้

2.1.1 การพึ่งตนเองของชาวบ้านในชุมชน ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ในประเด็นปัญหาและอุปสรรค พบว่าในการดำเนินโครงการดังกล่าว ประเด็นการพึ่งตนเองของชาวบ้านในชุมชน นับได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะหากชาวบ้านในชุมชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้แล้ว การดำเนินกิจกรรมทุกอย่างในชุมชนก็จะไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง ให้ความคิดเห็นว่า “ชาวบ้านเดิมมีวิถีชีวิตอยู่กับอาชีพกสิกรรมพึ่งพิงธรรมชาติพึ่งตนเอง เอื้อเพื่ออาทรต่อกัน ซึ่งเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นพลังของสังคมที่เหนียวแน่นรักใคร่กลมเกลียวเข้าใจกัน แต่แนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ซึ่งได้นั้นเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยมีเป้าหมายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายหลัก อีกทั้งสถานการณ์บ้านเมืองเทคโนโลยีต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไป มีสิ่งอำนวยความสะดวก มากขึ้น ทำให้ชาวบ้านในชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่เคยมีพออยู่พอกิน ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามกระแสการเปลี่ยนแปลง”

2.1.2 การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นปัญหาและอุปสรรค พบว่าการสืบสานงานประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ของคนใน

ชุมชนลดน้อยลง ผู้อาวุโสในท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นว่า “ปัจจุบันเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสนใจและไม่ให้ความสำคัญกับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงต้องปลูกจิตสำนึก ร่วมแรงร่วมใจกันสืบทอดศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ต่อไป”

ประเด็นที่ 4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการใช้พลังงานทดแทน

1.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนในโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน ซึ่งขอสรุปประเด็นคำถามออกมาได้ดังนี้

1.1.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้นำชุมชนมีส่วนส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชนซึ่งหมายถึงผู้นำชุมชนตามธรรมชาติที่ชาวบ้านเคารพนับถือ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชนที่ได้รับจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นผู้บุกเบิกและชักนำชาวบ้านต่อไป ผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้นำชุมชนจัดกิจกรรมหน้าบ้านหน้ามอ โดยเริ่มจากบ้านเรือนของผู้นำชุมชนก่อน แล้วส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อให้บ้านเรือนสวยงาม และหลังเกิดวิกฤตการณ์น้ำท่วมเมื่อปี พ.ศ.2554 ทำให้ต้นไม้ภายในหมู่บ้านเสียหาย ล้มตาย ผู้นำชุมชนกับชาวบ้านในชุมชนจึงร่วมใจกันรณรงค์ปลูกรื้อต้นไม้เนื่องในวันสำคัญต่างๆ เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้านของชุมชน” โดยทั่วไปผู้นำชุมชนจะสามารถปรับทัศนคติและยอมรับสิ่งใหม่ๆ ได้เร็วกว่าและเป็นผู้ที่ชาวบ้านมีศรัทธาอยู่แล้วการเริ่มต้นจากผู้นำชุมชนจึงไปได้เร็วกว่าและได้รับการยอมรับมากกว่าประชาชนทั่วไป เมื่อผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างแล้วประสบความสำเร็จ จึงเป็นเรื่องง่ายขายที่จะเผยแพร่สู่ชาวบ้านในชุมชนต่อไป

1.1.2 การใช้พลังงานทดแทน ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็นการใช้พลังงานทดแทน ผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้นำชุมชนบ้านลำแดง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้พลังงานทดแทนน้อย ในเรื่องของการถ่ายทอดความรู้ไปยังชาวบ้านหรือ

ชุมชนยังไม่มี การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม อีกทั้งกิจกรรมในครัวเรือนและในหมู่บ้านมีการใช้พลังงานทดแทนน้อยมาก”

1.2 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มหัวหน้าส่วนราชการ ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 3 คน ซึ่งขอสรุปประเด็น คำถามออกมาได้ดังนี้

1.2.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการ ในประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้นำชุมชนมีส่วนส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเริ่มต้นกิจกรรมของส่วนราชการต้องอาศัยผู้นำชุมชนทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ เพื่อเป็นผู้บุกเบิกและชักนำชาวบ้านต่อไป ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหันตะเภา ให้ความคิดเห็นว่า “การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชาวบ้านในชุมชน โดยผู้นำชุมชนเริ่มปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในบ้านของตนเองก่อน สร้างจิตสำนึกให้ลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว แล้วเผยแพร่ต่อไปยังชาวบ้านในชุมชน” ผู้นำชุมชนทั่วไปจะสามารถปรับทัศนคติและการยอมรับสิ่งใหม่ๆ ได้เร็วกว่าและเป็นผู้ที่ชาวบ้านมีศรัทธาอยู่แล้วการเริ่มต้นจากผู้นำชุมชนจึงไปได้เร็วกว่าและได้รับการยอมรับมากกว่าประชาชนทั่วไป เมื่อผู้นำชุมชนประพฤติตนเป็นแบบอย่างแล้วประสบความสำเร็จ จึงเป็นเรื่องง่ายขายที่จะเผยแพร่สู่ชาวบ้านในชุมชนต่อไป

1.2.2 การใช้พลังงานทดแทน ผลการสัมภาษณ์ หัวหน้าส่วนราชการ ในประเด็นการใช้พลังงานทดแทน พัฒนาการอำเภอวังน้อย ให้ความคิดเห็นว่า “การใช้พลังงานทดแทนในชุมชนเกิดขึ้นน้อยมาก อาจสืบเนื่องจากการรู้จักวางแผนบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างรู้คุณค่า จึงทำให้การใช้พลังงานทดแทนไม่จำเป็นเท่าที่ควร อีกประเด็นคือต้นทุนในการลงทุนทำกิจกรรมด้านพลังงานทดแทนมีมูลค่าสูง เช่น การทำน้ำมันไบโอดีเซล หรือการใช้ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ แต่ผู้นำชุมชนยังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการ ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้มีกิจกรรมด้านนี้น้อย”

2. ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านลำแดง อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ การใช้พลังงานทดแทน

2.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของ ผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการวิจัยเรื่องบทบาทของ ผู้นำชุมชนต่อการดำเนินโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งขอสรุปประเด็น คำถามออกมาได้ดังนี้

2.1.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการสัมภาษณ์ กลุ่ม ผู้นำชุมชนในประเด็นปัญหาและอุปสรรค พบว่าในการดำเนินโครงการดังกล่าว การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการใช้พลังงานทดแทน นับได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะหากชาวบ้านในชุมชนไม่ร่วมมือกัน ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดก็จะค่อยๆ หดไป คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านลำแดง ให้ความคิดเห็นว่า “ผู้นำชุมชนจะต้องทำให้ชาวบ้านในชุมชน เกิดความตระหนัก ห่วงเห่นและใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ยกตัวอย่างเช่น ทำให้ชาวบ้านเห็น ความสำคัญของการอนุรักษ์แหล่งน้ำโดยอธิบายว่าแหล่งน้ำสำคัญต่อการทำการเกษตร มากน้อย เพียงไร และหากแหล่งน้ำสกปรกจะส่งผลอย่างไร เป็นต้น ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและ เร่งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับชาวบ้านในชุมชน”

2.1.2 การใช้พลังงานทดแทน ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำชุมชนในประเด็น ปัญหาและอุปสรรค ผู้ใหญ่บ้านบ้านลำแดง ให้ความคิดเห็นว่า “ในด้านการใช้พลังงานทดแทน ความรู้ของผู้นำชุมชนกลายเป็นปัญหาใหญ่ เพราะการขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้าน นี้ส่งผลให้ชุมชนขาดโอกาสในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการใช้พลังงานทดแทนไปโดยปริยาย ผู้นำชุมชนจึงต้องศึกษาหาความรู้และมาถ่ายทอดให้กับชาวบ้านในชุมชน”